

ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ ຍວນ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

ຄໍາເຫັນ ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: “ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ”. ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບິ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິ່ນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັ່ນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ຍວນ ຄົນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຍວນ ໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຍວນ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ, ບາງຮີດ ແລະ ປະເພນີ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຍວນ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ :

www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

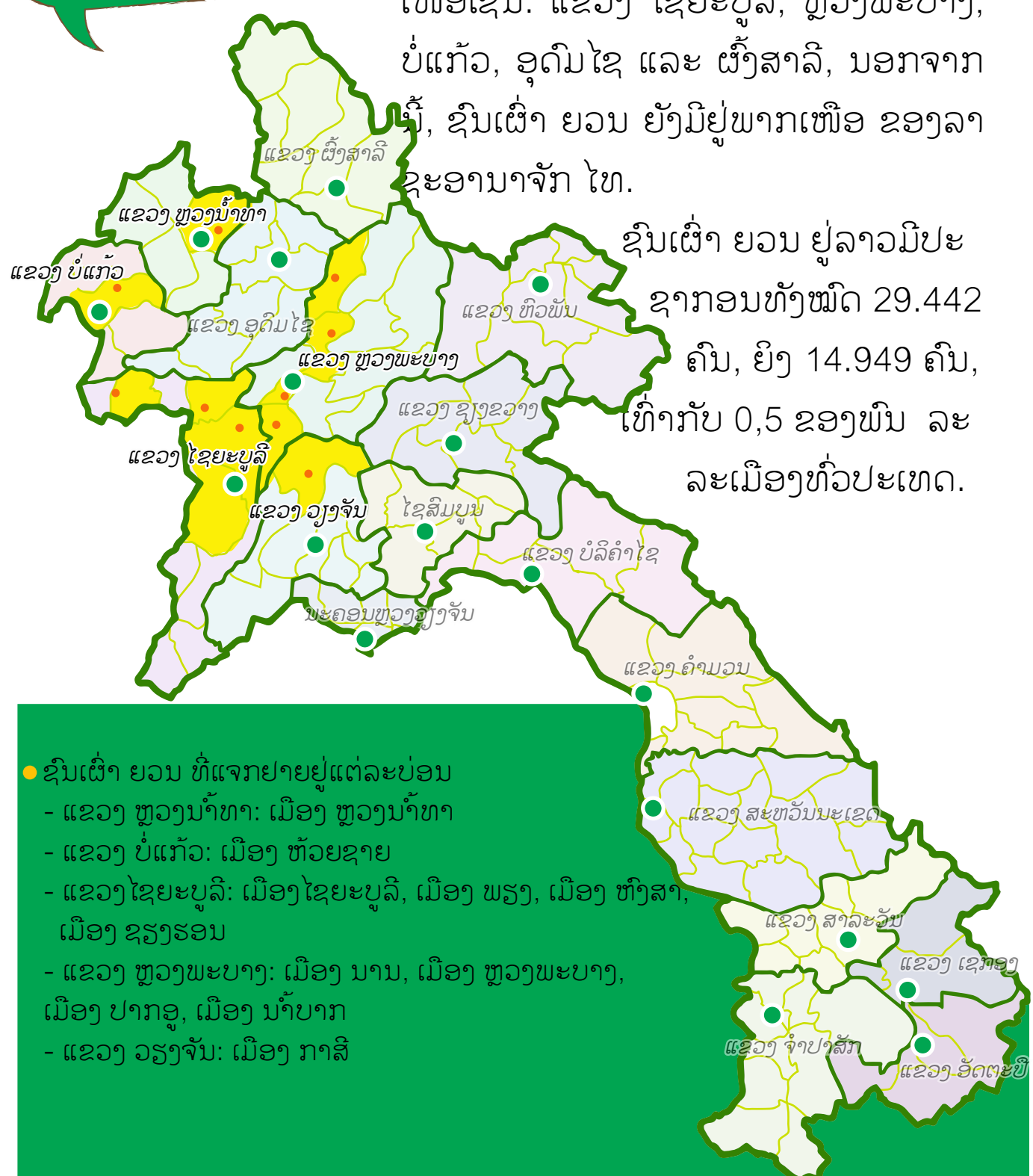
ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ.....2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍຜົນລະເມືອງ

ບັດຈຸບັນຊົນເຜົ່າ ຍວນ ຢູ່ ສປປ ລາວ ໄດ້ ຕັ້ງ
ຖິ່ນຖານພູມລຳເນົາ ຢູ່ ບັນດາ ແຂວງພາກ
ເໜືອເຊັ່ນ: ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ, ຫຼວງພະບາງ,
ບໍ່ແກ້ວ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ຜົ້ງສາລີ, ນອກຈາກ
ນີ້, ຊົນເຜົ່າ ຍວນ ຍັງມີຢູ່ພາກເໜືອ ຂອງລາ
ຊະອານາຈັກ ໄທ.

ຊົນເຜົ່າ ຍວນ ຢູ່ລາວມີປະ
ຊາກອນທັງໝົດ 29.442
ຄົນ, ຍິງ 14.949 ຄົນ,
ເທົ່າກັບ 0,5 ຂອງພົນ ລະ
ລະເມືອງທົ່ວປະເທດ.

- ຊົນເຜົ່າ ຍວນ ທີ່ແຈກຢາຍຢູ່ແຕ່ລະບ່ອນ
 - ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ: ເມືອງ ຫຼວງນ້ຳທາ
 - ແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ: ເມືອງ ຫ້ວຍຊາຍ
 - ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ: ເມືອງ ໄຊຍະບູລີ, ເມືອງ ພຽງ, ເມືອງ ຫົງສາ, ເມືອງ ຊຽງຮອນ
 - ແຂວງ ຫຼວງພະບາງ: ເມືອງ ນານ, ເມືອງ ຫຼວງພະບາງ, ເມືອງ ປາກອູ, ເມືອງ ນ້ຳບາກ
 - ແຂວງ ວຽງຈັນ: ເມືອງ ກາສີ

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ຊົນເຜົ່າ ຍວນ ມີປະຫວັດຄວາມເປັນມາຄ້າຍຄືກັນກັບຊົນເຜົ່າໃນໝວດພາສາ ລາວ-ໄຕ ໄດ້ອົບພະຍົບ ແລະ ເຄື່ອນຍ້າຍຈາກພາກໃຕ້ ຫຼື ພາກຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ຂອງປະເທດ ຈີນ ເຂົ້າສູ່ດິນແດນພາກເໜືອຂອງລາວເຮົາໃນລະຫວ່າງສະຕະວັດທີ XIII ເປັນຕົ້ນ.

ຊົນເຜົ່າ ຍວນ ເອີ້ນຕົນເອງວ່າ: “ຍວນ” ຊົນເຜົ່າອື່ນເອີ້ນເຂົາເຈົ້າກໍແມ່ນ “ຍວນ ” ແລະ ຊື່ທີ່ເຂົາເຈົ້າມັກກໍແມ່ນຊົນເຜົ່າຍວນ.

ສໍາລັບການທີ່ເອີ້ນຊື່ວ່າ: “ຍວນ, ໄທຍວນ, ໄຕຍວນ, ໂຍນ, ໄຕໂຍນ, ໄທໂຍນ”, ນີ້ຈາກຫຼັກຖານທາງປະຫວັດສາດ ແລະ ພຶດຕິກຳບາງຢ່າງໃນປັດຈຸບັນໄດ້ສັນນິຖານວ່າ: ເປັນການເອີ້ນຊື່ຄົນອື່ນທີ່ມາຈາກຊື່ຂອງອານາຈັກ “ໂຍນົກ” ອີກຄຳເຫັນໜຶ່ງວ່າ: “ຍວນ” ແມ່ນມາຈາກໄມ້ທຳຍົນ ຫຼື ໄມ້ກັນຜີທີ່ເຂົາເຈົ້າຕອກໄວ້ຢູ່ເທິງຂອບປະຕູເບື້ອງເທິງ. ຊົນເຜົ່າ ຍວນ ປະກອບມີສອງແຊງຄື: ກະລອມ ແລະ ງ້ຽວ.

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ຍວນ

ການດຳເນີນວິຖີຊີວິດທາງເສດຖະກິດຂອງຊົນເຜົ່າ ຍວນ ມີອາຊີບຕົ້ນຕໍໃນການເຮັດນາ, ເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າ. ນອກຈາກນີ້, ຍັງເຮັດສວນປູກພືດຜັກ ແລະ ລ້ຽງສັດ ເພື່ອໃຊ້ສໍາລັບເປັນອາຫານ, ຮັບໃຊ້ພິທີກຳຕ່າງໆ ແລະ ນຳໃຊ້ເປັນແຮງງານໃນເວລາລາກແກ່. ແມ່ຍິງຊົນເຜົ່ານີ້ມີມູນເຊື້ອໃນການປູກມອນລ້ຽງມ້ອນ, ຕຳຫຼຸກທໍ່ໄໝ, ຫຍິບປັກຖັກແສ່ວ ແລະ ຄ້າຂາຍເລັກນ້ອຍ.

ທີ່: ບ້ານ ຊຽງຮອນ, ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ
 ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ທ່ຽວບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ທີ່: ບ້ານ ຊຽງຮອນ, ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ
ພາບໂດຍ: ກິນຊິນເຜົ່າ

ຊົນເຜົ່າ ຍວນ ມັກຕັ້ງຖິ່ນຖານບ້ານຊ່ອງຢູ່ຕາມເຂດທີ່ງ່າຍຮຽງ
ລຽບຕາມແຄມແມ່ນໍ້າລຳເຊທີ່ມີເງື່ອນໄຂສະດວກໃນການດຳເນີນຊີວິດ
ປະຈຳວັນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນບ່ອນທີ່ມີເງື່ອນໄຂເຮັດນາ. ລັກສະນະ
ເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ຍວນ ຕາມປະເພນີແລ້ວແມ່ນເຂົາເຈົ້າຈະປຸກເປັນ
ແບບເຮືອນຮ້ານ, ມີການຈັດລະບຽບການປະກອບສ້າງພາຍໃນເຮືອນ
ຄ້າຍຄືກັນກັບຊົນເຜົ່າ ລື້. ການຈັດຫ້ອງແມ່ນອີງຕາມຈຳນວນສະມາ
ຊິກຂອງຄອບຄົວ. ຊົນເຜົ່າຍວນນັບຖືພຸດທະສາສະໜາຄຽງຄູ່ກັບການ
ເຊື່ອຖືໃນເລື່ອງໄສຍະສາດ ຫຼື ຄວາມເຊື່ອໃນເລື່ອງຜີ. ດັ່ງນັ້ນ, ເຂົາ
ເຈົ້າຈະມີຂໍ້ຫ້າມ ແລະ ການຄະລຳໃນເຮືອນຄື: ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ຄົນນອກເຂົ້າ
ຫ້ອງນອນ ແລະ ນັ່ງເບາະຮອງນັ່ງຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງເຮືອນ.

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ສຳລັບເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມເອີ້ນວ່ານັ້ນສ່ວນຫຼາຍແລ້ວເຂົາເຈົ້າມັກຖັກແສ່ວ ແລະ ອອກແບບທີ່ເປັນເອກະລັກຂອງຕົນໂດຍສະເພາະແມ່ນສິ້ນ, ເສື້ອຂອງແມ່ຍິງ. ປັດຈຸບັນເຄື່ອງນຸ່ງ ແລະ ວັດທະນະທຳການແຕ່ງກາຍທີ່ເປັນເອກະລັກຂອງເຂົາເຈົ້າຈະບໍ່ປະກົດໃຫ້ເຫັນຢ່າງຊັດເຈນນອກຈາກໃນເວລາມີພິທີ ຫຼື ງານບຸນຕ່າງໆເທົ່ານັ້ນ.

ທີ່: ບ້ານ ຊຽນຮອນ, ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ
ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ຊົນເຜົ່າ ຍວນ ຈະກິນອາຫານລົດຊາດທີ່ເຕັມ, ເຜັດ ແລະ ປະເພດ: ແກງໄກ່, ລາບໄກ່, ເອາະຊື່ນໝູ, ປັງປາ, ແຈ່ວໝາກເຜັດ, ຜັກ ແລະ ອື່ນໆ. ພວກເຂົາຈະດື່ມນ້ຳດິບ, ດື່ມເຫຼົ້າໄຫ, ເຫຼົ້າຂາວ, ສູບຢາ ເສັ້ນ, ຄໍຽວໝາກ ແລະ ອື່ນໆ.

ຄວາມເຊື່ອຖື

ຍ້ອນມີປະຫວັດຄວາມເປັນມາຕະຫຼອດຮອດການເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າມາຢູ່ໃນດິນດອນຕອນນີ້ພ້ອມດຽວກັນກັບບັນດາຊົນເຜົ່າທີ່ປາກພາສາ ລາວ-ໄຕ. ສະນັ້ນ, ຮີດຄອງປະເພນີ, ຄວາມເຊື່ອຖື ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຊົນເຜົ່າ ຍວນ ຈຶ່ງມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນກັບຊົນເຜົ່າໃນໝວດພາສາ ລາວ-ໄຕ. ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມເຊື່ອ ແລະ ນັບຖືພຸດທະສາສະໜາພ້ອມກັນນັ້ນ, ກໍຍັງເຊື່ອຖືຜີເຊັ່ນ: ຜີພໍ່, ຜີແມ່, ຜີປ່າ ແລະ ອື່ນໆ. ໝາຍຄວາມວ່າ: ການເຊື່ອຖືໃນເລື່ອງຂອງຈິດວິນຍານ, ເຊື່ອເລື່ອງໄສຍະສາດ ແລະ ສິ່ງນອກເໜືອທຳມະຊາດທີ່ບັນພະບູລຸດໄດ້ກຳນົດໄວ້ຍັງມີຢູ່ໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງຊົນເຜົ່ານີ້.

ງານບຸນ

ຊົນເຜົ່າ ຍວນ ຈະມີງານບຸນຄ້າຍຄືກັບຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ເຊັ່ນ : ບຸນປີໃໝ່, ບຸນກິນເຕດ ທີ່ຈະໄດ້ຈັດຂຶ້ນໃນໄລຍະທີ່ເກັບກ່ຽວເຂົ້າແລ້ວ. ພວກເຂົາກໍຈະພາກັນຫ້າງຫາກະກຽມເຮັດເຂົ້າຕົ້ມເພື່ອເອົາມາເຮັດ ງານບຸນປີໃໝ່ ແລະ ງານບຸນກິນເຕດຂອງພວກເຂົາ.

ເຄື່ອງດົນຕີ ແລະ ສິລະປະຟ້ນເມືອງ

ພາບໂດຍ: ອິນເຕີເນັດ

ສຳລັບເຄື່ອງດົນຕີກໍມີປະເພດ: ກອງ, ແຄນ, ຄ້ອງ, ແສ່ງ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ໃຊ້ປະກອບເຂົ້າເປັນເຄື່ອງດົນຕີທີ່ເອົາມາເສບງັນໃນເວລາ ທີ່ມີງານບຸນ, ງານດອງ ແລະ ງານ ອື່ນໆ. ພ້ອມທັງມີການຂັບລຳ, ຮ້ອງເພັງຕາມຈັງຫວະຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ.

ພາສາປາກເວົ້າ

ຊົນເຜົ່າ ຍວນ ມີພາສາປາກເວົ້າເປັນເອກະລັກຂອງຕົນ, ຊຶ່ງຈັດຢູ່ໃນໝວດພາສາ ລາວ-ໄຕ. ສຽງສຳນຽງປາກຂອງຊົນເຜົ່າ ຍວນ ຄ້າຍຄືກັນກັບຊົນເຜົ່າ ລື້ ແລະ ອີກດ້ານໜຶ່ງເຂົາເຈົ້າກໍມີຕົວໜັງສືຂຽນ (ໜັງສືທຳ) ຄ້າຍຄືກັນກັບໜັງສືຂອງຊົນເຜົ່າ ລື້ ເຊັ່ນດຽວກັນ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ການສົມທຽບ

ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ຍວນ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາຍວນ
01	ສະບາຍດີ	ສຳບາຍດີ
02	ໂຊກດີ	ໂຈກດີ
03	ຂອບໃຈ	ຄອບໃຈ
04	ຂໍໂທດ	ຂໍສຸມາ
05	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ຕ່ານຈິຫຍັງ?
06	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ເຍັຍຫຍັງຢູ່?
07	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?	ກິນເຂົ້າແລ້ວກາ?
08	ລາກ່ອນ	ເມືອກ່ອນ
09	ພົບກັນໃໝ່	ປະກັນແຖມໃໝ່
10	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ

